

Vooral
geschikt voor
kinderen
met (groot)
ouders!

Uitgeest leeft met water

*Op zoek naar sporen van het
Oer-IJ in dorp en omgeving*

Twee wandelroutes en een fietstocht langs bijzondere plekken.

INLEIDING

De twee routes rond de Noordkant en de Zuidkant zijn beschreven als wandeltocht. Samen vormen ze een fietstocht.

OP AVONTUUR IN HET OER-IJ GEBIED

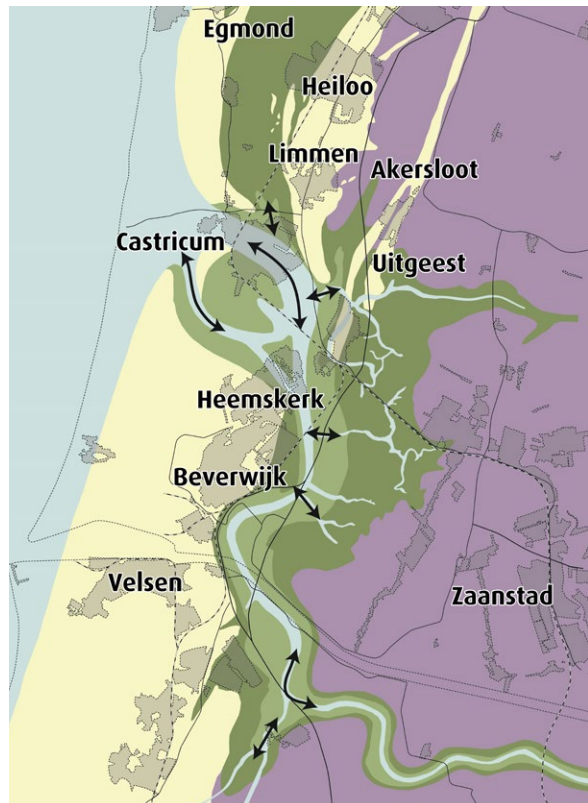
Je hebt vast wel gehoord van het 'Het IJ' bij Amsterdam, IJmuiden en de IJmond. 'IJ' betekent water. De voorloper van het IJ was een echte rivier, de noordelijke loop van de Rijn. We noemen deze oude rivier het Oer-IJ. Tot tweeduizend jaar geleden stroomde die door het hele gebied tussen Amsterdam, Haarlem en Alkmaar. Het Oer-IJ stroomde ook langs Uitgeest, en kwam uiteindelijk bij Castricum in zee. Vanuit het omliggende veenmoeras stroomden zijriviertjes naar het Oer-IJ. Door eb en vloed stroomde de zee ook het binnenland in en uit. Kortom: overal was water. Toch woonden er in dit gebied zo'n 5000 jaar geleden al mensen. Dat kon op hoger gelegen plekken. De mensen hier moesten zich beschermen tegen het water. Maar zij maakten er ook handig gebruik van. Rond Uitgeest kun je nog veel van dit alles zien. Goed omgaan met water is voor ons nu nog net zo belangrijk als het vroeger was. Met deze fiets- en wandeltochten leer je hoe de bewoners van Uitgeest door de eeuwen heen omgaan met het water. Je ontdekt dat het landschap eigenlijk een levend geschiedenisboek is.

UITGEEST: DORP GEBOUWD OP EEN STRANDWAL

Het strand en de duinen lagen niet altijd op de plaats waar ze nu zijn. Je kunt het je bijna niet voorstellen, maar 5000 jaar geleden lag Uitgeest aan zee. Akersloot ook. Door de wind en de golven waren een paar hoge strandwallen ontstaan, die boven het zeewater uit staken als een soort Waddeneilanden. Doordat ze hoog en droog lagen, konden er al mensen wonen. In die tijd waren er nog geen wegen; mensen vervoerden bijna alles in bootjes over het water.

In latere eeuwen ontstonden er meer strandwallen. Alkmaar, Heiloo en Limmen liggen daar op. De kustlijn is dus gaandeweg naar het westen verschoven. Door de route die we nu gaan fietsen of wandelen leer je de strandwal van Uitgeest te herkennen. En hoe mensen omgingen met het omringende water.

Op het Stationsplein zijn ov-fietsen te huur (selfservice).

Kaart van het Oer-IJ gebied

5 Station Uitgeest, Dorpszijde (zie routekaart)

» *Ga Geesterweg op, RA J.E. de Witstraat, RA Hogeweg -> RA Middelweg -> Burg. Van Roosmalenstraat - hoek Middelweg*

Je staat nu op de zuidpunt van de Strandwal van Uitgeest. Dit is goed te zien als je de Middelweg inkijkt: die loopt omhoog. Namen in deze buurt zeggen ook genoeg: Hoeve 'De Berg' (Middelweg 217), Hogeweg, Bergstraat.

» *Door Van Roosmalenstraat, einde LA De Terp. Einde rechts, li. tot voorbij bruggetje:*

De weilanden rechts liggen lager dan de strandwal. Dit is de natte veenpolder. Veengrond ontstaat uit resten van dode planten en veel water.

1 Elke boer zijn eigen sloot: notsloten

De strandwal kun je herkennen aan de bebouwing, die er als een lint over heen ligt. Langs de straten Westergeest en Langebuurt lagen vroeger veel boerenbedrijven. De boerderijen zelf stonden hoog en droog op de strandwal. De akkers lagen ook op de hoge zandgrond. Zulke akkers noemde men 'geesten'. Zoals in Uitgeest en Westergeest. Men kweekte er groente en vanaf de 19e eeuw bloembollen.

De koeien liepen niet op de strandwal, maar op de lager gelegen nattere veengronden. Die konden vroeger alleen in de zomer gebruikt worden. Ook nu is deze grond nog vrij nat. Om het vee te vervoeren had elke boerderij een eigen sloot naar de Westergeestervaart en het Binnenmeer. Hier kun je deze sloten nog heel mooi zien liggen. Ze worden "notsloten" genoemd (toegangsloten, nutsloten). Sloten hebben een rechte vorm, omdat mensen ze gegraven hebben.

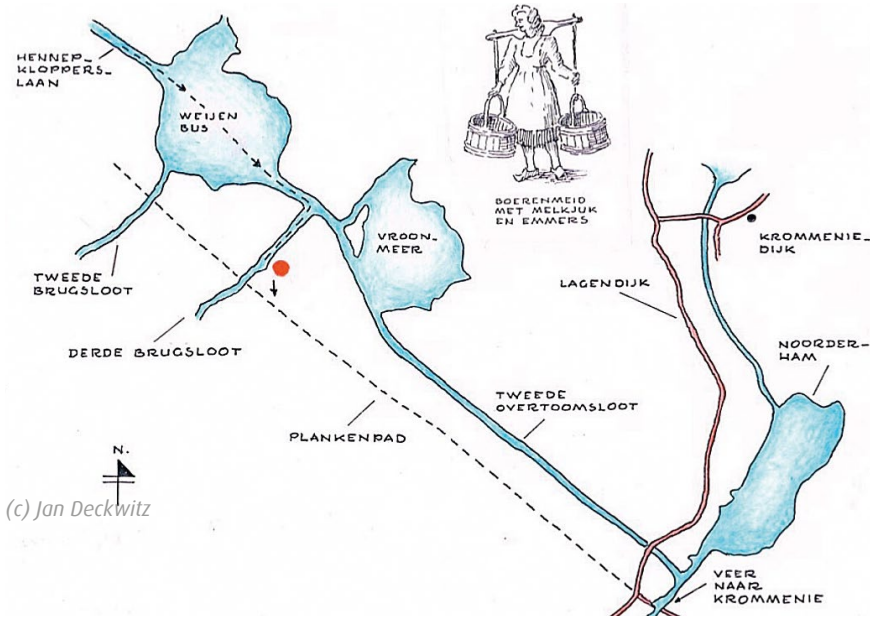

Op de kaart zijn de notsloten goed te zien

» *Ga terug langs De Terp 45/47 RA Westergeest. Achter nr. 65 begon vroeger het "Plankenpad".*

2 Plankenpad

Vanaf 1711 kon je via het Plankenpad door de polder lopen naar Krommenie. Mensen brachten zo koopwaar naar de markt. Bij een overstroming in 1825 is een groot deel van dit pad weggespoeld. Toen besloot de gemeente om op de Lagendijk een grindweg te maken. Het Plankenpad was niet langer nodig. Alleen grootmoeder Winter was zo gehecht aan haar vaste route, dat zij die bleef gebruiken. Met emmers aan een juk ging zij naar de markt in Krommenie, om er boter en eieren te verkopen. Om bij het overgebleven stuk van het Plankenpad te komen, moest zij wel eerst met een roeiboot naar een stuk land tussen de Weijenbus en het Vroonmeer. Pas daar vandaan kon ze verder lopen. Zie kaartje.

» *Vervolg Westergeest RD Langebuurt, RA Meldijk*

3 Gemaal Meldijk en het sluisje

Een gemaal is een machine, die overtollig regenwater uit laag gelegen land pompt, zodat het niet te nat wordt. Het gemaal Meldijk is gebouwd in 1874. Het regelt het waterpeil in de Uitgeester- en Heemskerkerbroekpolder, een gebied van ruim 30 km². Het gemaal is hard nodig, want er komt veel regenwater naar Uitgeest toe, zelfs vanuit de duinen bij Heemskerk. Hoe dat komt? Water stroomt uit zichzelf altijd naar het laagste punt. De duinen bij Heemskerk liggen hoger dan de veengrond aan de oostkant van Uitgeest.

Het gemaal pompt het teveel aan water omhoog naar het Uitgeestermeer. Het waterniveau is daar hoger dan in de polder.

Het Uitgeester- en Alkmaardermeer is een belangrijke opslag voor zoet water. Zo'n natuurlijke wateropslag noemen we een "boezem". Vanuit de boezem wordt het overtollige water naar zee afgevoerd. Naast het gemaal ligt de kleine schutsluis. Via deze sluis kunnen bootjes het verschil in waterhoogte overbruggen tussen de polder en het Uitgeestermeer. Kijk maar eens in het sluisje naar het verschil in waterhoogten!

Door haar gunstige ligging aan doorgaande waterwegen, voeren Uitgeester schippers al voor 1600 door heel Europa. Van de Oostzee tot de Middellandse zee deden ze aan handel of visten ze op haring en zelfs walvissen. Kun jij je voorstellen dat dit vroeger zo'n druk waterknooppunt is geweest?!

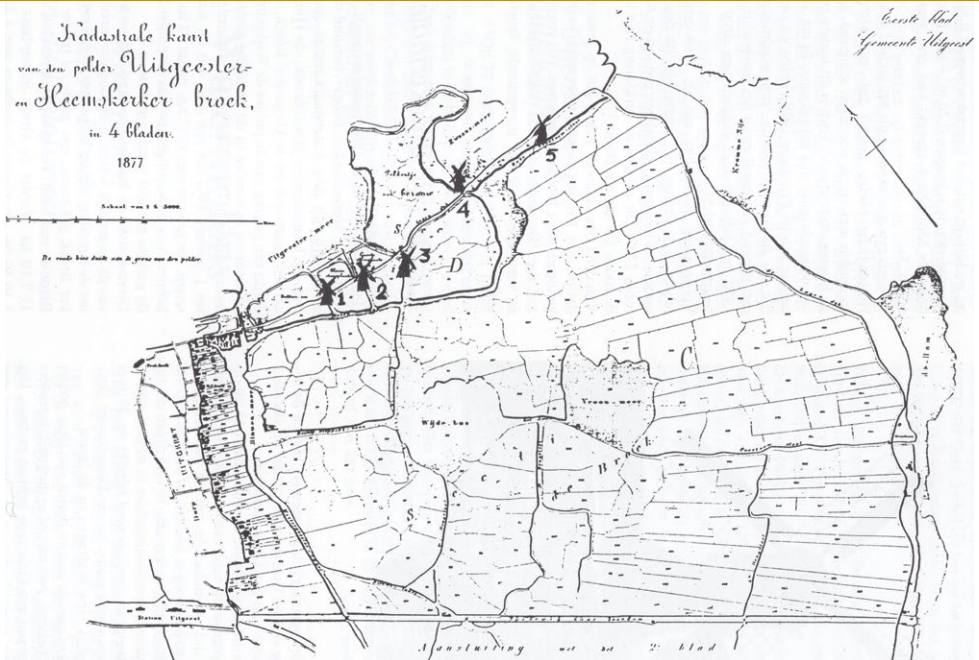
» *Ga RD Sluisbuurt -> Lagendijk*

4 De Tweede Broekermolen

In de tijd voordat het Gemaal Meldijk werd gebouwd, waren er wel vijf windmolens nodig om het teveel aan water weg te werken. Deze molens stonden allemaal hier aan de Lagendijk, in het laagste gedeelte van de veenpolder. (Zie kaartje). Omdat het land achter de molens Uitgeester Broekpolder heet, kregen zij de naam: Broekermolens 1 t/m 5. Van die vijf molens is er nu nog een over: De Tweede Broekermolen, gebouwd in 1631. Deze eeuwenoude poldermolen is steeds goed onderhouden. In geval van nood kan hij het gemaal ondersteunen. Van oorsprong betekent 'broek': moerassig land.

Sluisje Meldijk

Watertjes in de Uitgeesterbroekpolder

De Uitgeesterbroekpolder is in de 13e eeuw ontstaan. Er zijn veel waterlopen en plassen. Die zijn belangrijk voor het waterbeheer. Meertjes als het Binnenmeer, Zwaansmeer, Vroonmeer en Weijenbus. Deze voeren het teveel aan water naar het gemaal aan de Meldijk. In droge perioden wordt juist water uit het Uitgeestermeer in de polder gelaten.

Verderop langs de Lagendijk zijn ook nog bijzondere dingen te zien: ga » **5**. Wil je de route inkorten, ga dan direct » **6**.

» **Ga RD Lagendijk tot na de scherpe bocht.**

5 De Overhaal

Hier gaat de Molensloot over in het riviertje de Crommenij. In het water staan borden met "Welkom in Ham en Crommenij" en "Weijenbus en Vroonmeer". Bij de houten vlonders kunnen bootjes over de dijk getrokken worden, van het ene naar het andere water. Dit heet de 'overhaal'.

De plaats Krommenie is genoemd naar de rivier de 'Crommen-ij'. Kijk, alweer het IJ! Langs de Lagendijk kun je kano's huren, zodat je alles eens vanaf het water kunt bekijken.

» **Je moet een stukje terug rijden om weer op de route te komen. Vervolg route: We gaan nu even langs bij de bekendste Uitgeester uit de geschiedenis. Volg bordjes »**

6 Erfgoedpark De Hoop

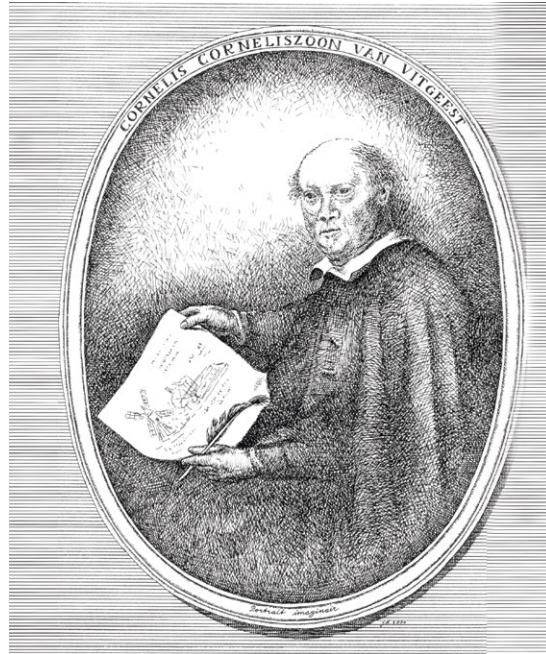
Hier in de buurt woonde en werkte Cornelis Corneliszoon van Uitgeest, een slimme timmerman en uitvinder. Rond 1600 bedacht hij de houtzaagmolen. Zo konden met behulp van de wind planken en balken worden gezaagd. Dat ging wel dertig keer sneller dan –zoals toen gebruikelijk– met de hand. Vooral scheepsbouwers profiteerden van deze milieuvriendelijke machine.

Met name in de Zaanstreek leidde dat tot grote economische bedrijvigheid. Dankzij de nieuwe vloot konden Hollandse kooplieden overal in de wereld handelsbetrekkingen aanknopen.

Dat leidde in Holland tot een periode van grote welvaart, die we de Gouden Eeuw noemen. Het is de bedoeling hier op het Erfgoedpark De Hoop een historische houtzaagmolen te herbouwen, als eerbetoon aan Cornelis Corneliszoon. Het kleine molentje dat er nu staat, is een 'lattendager'. Voor de echte houtzager ligt er alleen nog een fundering.

Uitgeestermeer

Op deze plek heb je een weids uitzicht over het Uitgeestermeer. Het Alkmaarder- en Uitgeestermeer, zoals de officiële naam luidt, werd vroeger Langemeer genoemd. Wij kennen het als recreatiegebied. Op mooie dagen genieten mensen uit de hele omgeving van het water, of van de terrassen en jachthavens langs de oevers. Het is niet zo maar een meer, het is een van de laatst overgebleven grote zoete wateren boven het Noordzeekanaal.

Cornelis Corneliszoon van Uitgeest, illustratie van Jan Deckwitz

Aquarel van houtzaagmolen van Wim Pijlman

In de late middeleeuwen was heel Noord-Holland een gatenkaas van meren en land. Het Langemeer was verbonden met het Schermeer. Begin 17e eeuw werd een groot deel van dit Schermeer drooggemalen, om er goede landbouwgrond van te maken. Dat heet nu De Schermer.

Een aantal mensen was van mening dat het Langemeer dan ook maar drooggemalen moest worden. Gelukkig is dat niet gebeurd. Ook in die tijd was er namelijk al behoefte aan tijdelijke wateropslag voor natte tijden (boezemwater) en een zoetwatervoorraad voor droge tijden.

Het waterschap bepaalde daarom dat het Langemeer moest blijven bestaan. Nog altijd heeft het Alkmaarder- en Uitgeestermeer die functie. Bijna alle meren in Noord-Holland zijn drooggemaakt. Het Uitgeestermeer is nat gebleven; daarom kunnen wij er nu van genieten.

» *Go via dijkje terug » Legendijk » Meldijk*

Voor je zie je de toren van de Dorpskerk, gebouwd op het hoogste punt van de strandwal. Bij watersnood konden mensen er met hun vee naartoe vluchten.

» *RA Bonkenburg » De Loet. Op de hoek bij het Medisch Centrum stappen we even af.*

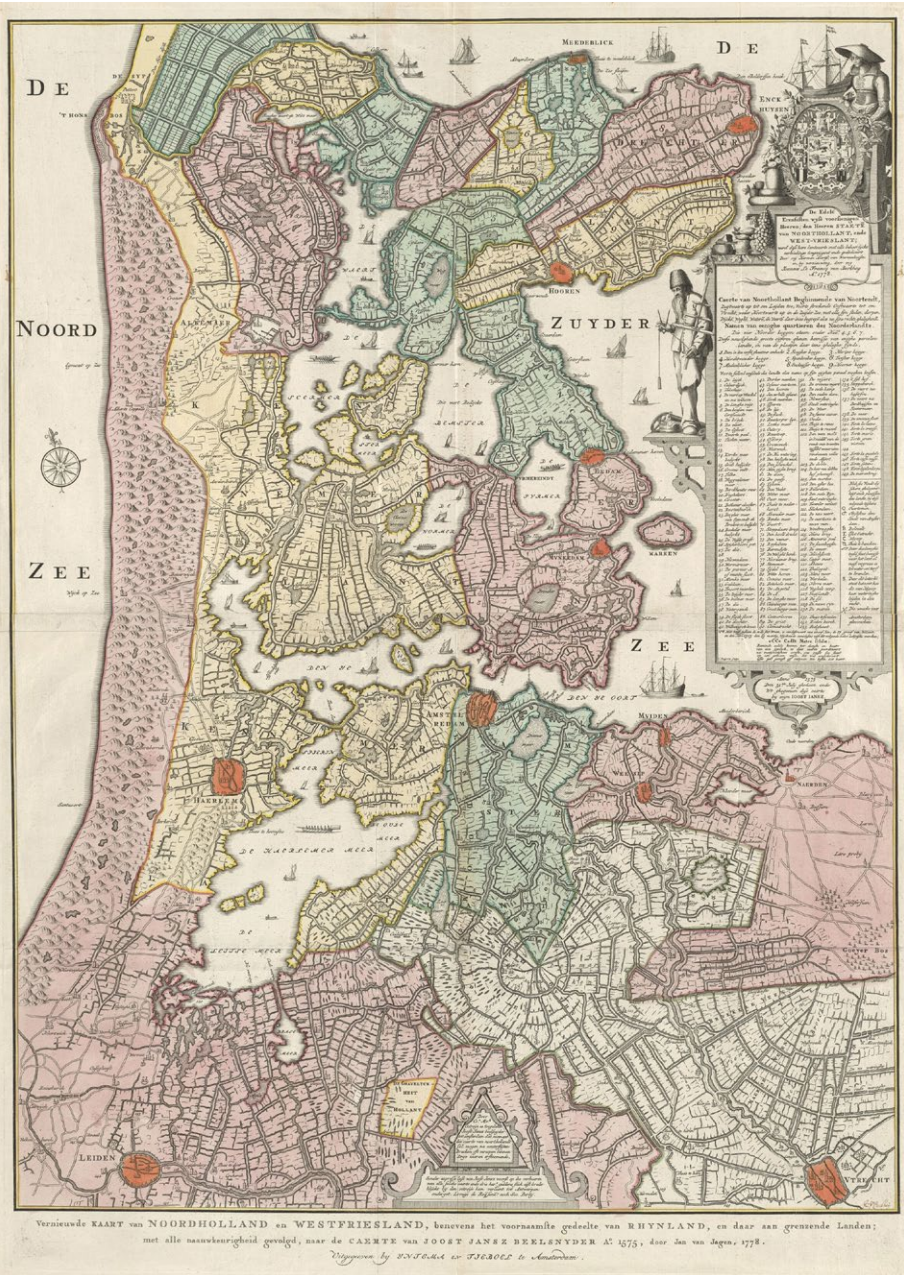
7 Het eind van de strandwal van Uitgeest

Bij de tuin aan het eind van de Loet sta je op de noordpunt van de strandwal van Uitgeest. Die begon bij de Berg, weet je nog? Dit eindpunt is te zien aan de vorm van de beukenhaag voor de tuin. Vanaf deze plek heb je prachtig uitzicht op twee molens die ook belangrijk zijn voor het waterbeheer rond Uitgeest: De Kat en De Dog. Zonder deze molens was het een natte boel!

» *RD Limmerweg*

8 Molen De Kat

De voorganger van molen De Kat was molen De Zien. Die is afgebrand. De molen maalde het water uit de Zienpolder omhoog naar het Uitgeestermeer. Een elektrisch gemaal doet nu het werk, maar bij nood kan de molen nog meewerken. Het water komt van de overkant van de Geesterweg hier naartoe.

Uitgeest rond 1350 omgeven door meren

Rechts van de Limmerweg zie je een bedrijventerrein. Toen dat aangelegd werd, is in de grond het skelet gevonden van het jongetje Aak. Hij leefde hier 2200 jaar geleden. In museum Huis van Hilde in Castricum kun je meer over Aak te weten komen.

- » *Op deze plek kun je kiezen: terug » **EINDPUNT STATION**, of ga verder met:*
- » *Einde Limmerweg LA Molenwerf, RA hoek Geesterweg. Rechts sta je veilig.*

9 Molen de Dog en de Zien

Tussen molen De Kat en molen De Dog komen twee waterlopen samen: De Zierendervaart vanaf de kant van de Geesterweg, en de Hendriksloot vanuit de Castricumerpolder. Het water van De Dye (spreek uit "Die") komt uit in de Hendriksloot. De Dye stroomde vroeger regelmatig over. Om de strandwal van Uitgeest te beschermen, besloten de bewoners eind 12e eeuw een dijk aan te leggen, tussen de Zien en de Dye. Zo ontstond de Zienpolder. De Zierendijk begint achter het huis links van molen De Dog en loopt om Uitgeest helemaal tot Assum.

In de 16e eeuw werden windmolens gebouwd, om het waterpeil te regelen. Vanaf toen maalde molen de Kat het teveel aan water vanuit de Zienpolder naar het Uitgeestmeer, en molen De Dog vanuit de Dye en de Castricumerpolder.

Elektrische gemalen doen nu het werk, de molens kunnen bijspringen. Iedere woensdagmiddag kun je de molenaar van De Dog ontmoeten.

De Zierendervaart heette vroeger De Zien (ook wel: Cie), en stroomde tussen de strandwal van Uitgeest en de oeverwal van Benes door. De Zierendervaart loopt vanaf hier helemaal langs de Geesterweg tot in de woonwijk De Kleis. Het zwembad en de sporthal zijn ernaar vernoemd.

- » *Tip voor wandelaars: ga over de Zierendijk/Koogdijk naar punt 10.*
- » *Of: Via rotonde » overkant Geesterweg, RD Binnenkruierstraat. RA Witte Hoofden. LA Benesserlaan.*

Laan genoemd naar het verdwenen buurtschap Benes. Dat lag hier in de Middeleeuwen op een kleine oeverwal van het Oer-IJ.

Reconstructie van het jongetje Aak

» **RA Sternstraat ri. Castricum, RA » Castricummerweg. Je kruist de Zieldijk. Stop voorbij de volkstuintjes bij het water:**

10 De Dye (spreek uit: De Die)

De Dye stroomt in de oorspronkelijke bedding van het vroegere Oer-IJ, langs de hele westkant van Uitgeest, tot de Hendriksloot.

Eendenkooi

Links voor je zie je een geheimzinnig bosje midden in de polder. Het is een van de oudste eendenkooien van Nederland. In 1620 werd hij in gebruik genomen. Rijke grondbezitters hadden een eendenkooi, waarin ze wilde eenden vingen, om op te eten of te verkopen.

Een eendenkooi stond in een natte omgeving, die veel watervogels aantrok. De eigenaar van de kooi, de “kooiker”, groef een eigen watertje: de “kooiplas”. Om de kooiplas plaatste hij fuiken (vangpijpen) om de eenden te kunnen vangen. Tamme lokeenden en een kooikers-hondje, die met zijn pluimstaart kwispelde, maakten de wilde eenden nieuwsgierig. Zo werden ze in de kooi gelokt. In een wijde straal rond de kooi, de kooicirkel, mocht niemand de natuur verstoren of iets bouwen.

‘Kooirechten’ gelden tot op de dag van vandaag. (Zie bord in het weiland bij de Castricummerweg). Die rust zorgt ervoor dat de eendenkooien in Noord-Holland bijzondere natuurgebiedjes zijn geworden: er komen niet alleen eenden, maar ook allerlei zangvogels. De eendenkooi van Uitgeest wordt niet langer gebruikt om eenden te vangen, maar gekoesterd als historisch erfgoed. Ben je nieuwsgierig geworden? Op de website landschapnoordholland.nl zie je wanneer je mee kunt met een rondleiding.

» **Ga terug » RA Benesserlaan. Aan einde LA Niesvenstraat. RA Kooglaan, LA Pr. Beatrixlaan, RA Geesterweg. Ga voor hertenkamp bruggetje RA stukje Zienlaan in voor:**

11 De Kuil

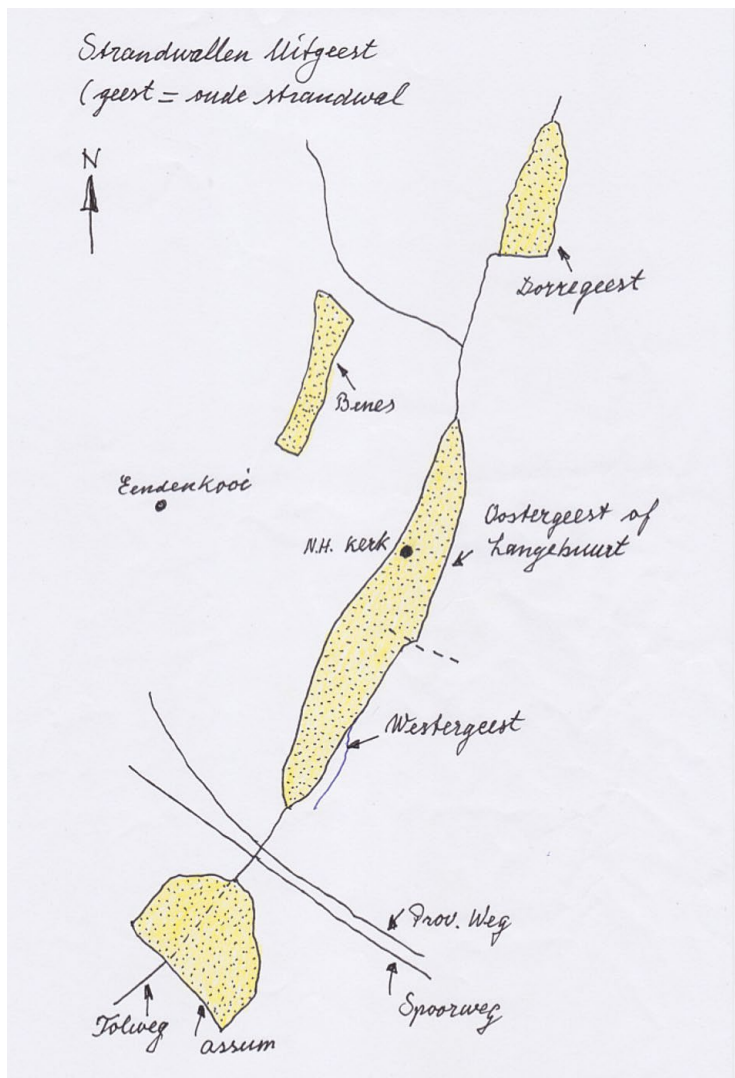
De Kuil is ontstaan rond 1930, door zandafgraving voor de aanleg van de Provinciale weg N203. Daarna is de Kuil volgelopen met water.

Nu is De Kuil eigendom van de Hengelaarsbond, en kun je er vissen als je een visvergunning hebt. Hier vind je ook het zwembad en de sporthal. Nu weet je hoe zij aan hun namen komen.

» **Ga terug » RA Geesterweg » Zientunnel en EINDPUNT STATION.**

INLEIDING

In dit deel van de route ontdekken we de zuidkant van Uitgeest. De grensstrook tussen Uitgeest en Heemskerk is een brede open ruimte. De twee plaatsen zijn hier niet aan elkaar gegroeid, want er liggen dikke gasleidingen in de grond. Deze waterrijke groene buffer heeft een bijzondere geschiedenis: je vindt er de oude bedding van het Oer-IJ. Je kunt het Oer-IJ zelfs nog zien, als je het weet. Ook gaan we langs bij een tweede oeverwal, die bij Uitgeest hoort.

Geesten op strandwallen en Oer-IJ oeverwallen

S Station, Anna van Renesseplein

» *Anna van Renesseplein, LA De Krijgsman. Einde RA Anna van Renesselaan, LA De Vrede.*

Deze woonwijk heet De Kleis. Door overstromingen is hier op de lage delen veel klei terecht gekomen.

De straten in deze wijk zijn genoemd naar windmolens, die vroeger in de buurt van Uitgeest stonden, zoals poldermolens De Waterdief en De Spin.

» *3e straat LA en na 50 meter LA Tolpad. Pas op: dit is een drukke fietsroute. Stop halverwege bij het veerooster:*

12 De oude bedding van het Oer-IJ

Wat is hier te zien, vraag je je misschien af? Deze plek is echt bijzonder: je staat op de rand van de vroegere bedding van het Oer-IJ. Je bent aangekomen bij het laagste punt van de route.

Hier stroomde 500 vC het Oer-IJ. In de verte zie je nu Castricum liggen (kerktoren en vierkante flatgebouwen). Links van Castricum zie je de bomenrand van de duinen. Tot het begin van onze jaartelling stroomde het Oer-IJ daar door een zeegat naar buiten. Als je toen geleefd had, stond je nu midden in het stromende water van het Oer-IJ. Probeer je eens voor te stellen hoe het er hier toen uitzag: het water stroomt onder je voeten door.

Nadat de duinenrij de kust heeft gesloten stroomt het water vanuit het hoger gelegen duingebied via o.a. de Neksloot richting Broekpolder en Uitgeestermeer.

Vanaf het veerooster zie je een laag dijkje het weiland in gaan: De Koogdijk. In de middeleeuwen is dat aangelegd, om een stuk land net buiten de Zienpolder tegen het water te beschermen. (Koog = buitendijks land.)

» *Vervolg Tolpad tot de brug over het water:*

13 De Dye (spreek uit: De Die)

Hier zie je een echte originele waterloop van het Oer-IJ. IJ, Die/Dye betekent 'water', het water. Daar komt de naam van de waterloop De Dye vandaan. De Dye loopt langs de westkant van Uitgeest naar het noorden. Het gemaal bij molen de Dog loost het teveel aan water op het Uitgeestermeer.

Assummer tolhek

» **Vervolg route » LA Anna Polakstraat en Breedweerlaan, RD Maerelaan tot over brug voorbij rotonde.**

14 Neksloot

Net als De Dye ligt de Neksloot in de oude Oer-IJ bedding. Toen hier werd gebouwd, is deze waterloop iets verplaatst. Er loopt een mooi wandelpad langs. Voor het water hier is, heeft het al een flinke afstand afgelegd.

Tegenwoordig stroomt het water uit het hogere duingebied omlaag door de Noorddorperbeek in Heemskerk, en daarna via de Neksloot en de Tolvaart door de Uitgeester Broekpolder. Via het gemaal op de Meldijk in Uitgeest komt het water uiteindelijk in het boezemwater van het Uitgeestermeer.

Bij het kruispunt van de Baandert en de Tolweg sluit de Neksloot aan op de Tolvaart. Een duiker maakt mogelijk dat het water onder de weg door kan. (Duiker= buis waar water doorheen kan)

» **Keer om en RA Baandert » 2e kruispunt bij stoplichten LA Tolweg » Uitgeest. Volg fietspad!**

15 Tolweg

Deze weg is genoemd naar het Tolhek, dat tot 1924 op de grens van Uitgeest en Heemskerk stond: het Assummer Tolhek. Het verkeer moest hier geld betalen. (tol= soort belasting voor de aanleg en onderhoud van een weg). In 1662 woonde jonkvrouw Anna van Renesse in Slot Assumburg.

Op eigen kosten legde zij een stuk weg aan over het water van de Nekslot. Die weg verving een gammele veerpont. Van dat geld wilde zij graag weer iets terug zien, vandaar de tol. Dat de Tolweg hoger ligt, kun je nog steeds zien.

16 Tolvaart

De Tolvaart loopt rechts langs de Tolweg, en aan de oostkant om Uitgeest heen, tot het Binnenmeer. Onderweg krijgt de Tolvaart nog andere namen: Assumervaart, Westergeestervaart.

» *Ga verder op de Tolweg tot het kruispunt met links De Weeg en rechts Assum.*

17 Assum

Assum is een van de oudste buurtschappen van Uitgeest. Het ligt op een oeverwal van het Oer-IJ. Leuk om te bekijken, maar pas op met het oversteken van de drukke Tolweg! In de tijd dat het Oer-IJ hier nog langs stroomde, lagen er al een paar boerderijen op de zuidkant van de oeverwal. Kijk rechts tussen de huizen door: je ziet hoogteverschil tussen de oeverwal en de lage polder.

» *Tip voor wandelaars: Neem op Assum links het voetpad en ga via de Waldijk naar de Anna van Renesselaan en **EINDPUNT: STATION**.*

» *Of: Vervolg Kleis » RA Jacoba van Beierenlaan. Oversteken via zebepad » Breekamplaan. Aan het eind LA De Darse tot bruggetje over het water.*

18 Waldijk

Deze woonwijk heet De Waldijk. De Waldijk is rond 1150 aangelegd om de bewoners tegen het water te beschermen. Hij verbindt de oeverwal Assum met de strandwal Uitgeest. Het is duidelijk een hoge wal.

» *Terug -> Breekamplaan » RA Jacoba van Beierenlaan. Oversteekplaats » fietspad en RA » Kleistunnel door tot **EINDPUNT: STATION**.*

19 Prehistorische kano

In 2004 werd de Kleistunnel aangelegd. De machinist van de graafmachine vond onverwacht een kano van acht meter lang, op een diepte van vijf meter. De kano is gemaakt van een uitgeholde boomstam, en ongeveer 2500 jaar oud. In museum Huis van Hilde in Castricum kun je hem bekijken. Leuk weetje: 600 jaar voor Christus liep hier dus een kreek van het Oer-IJ in plaats van een autoweg. www.huisvanhilde.nl

Slot Assumburg, Heemskerk

BEGRIPPENLIJSTJE

Boezemwater:	natuurlijke wateropslag
Broek:	moerassig land
Duiker:	buis waar water doorheen kan
Gemaal:	machine die overtollig water uit laag gelegen land pompt, zodat het niet te nat wordt
Hendriksloot:	loopt van voormalig kasteel Cronenburg bij Castricum tot molen De Dog In Uitgeest, genoemd naar een van de kasteelheren
IJ/Y/Die/Dye:	water; het water
Koog:	buitendijks land
Kooiker:	eigenaar van een eendenkooi
Kreek:	smal slingerend water in kwelder
Krukas:	as met krukken(soort haken), die een draaiende beweging (molen) omzet in een heen en weer gaande beweging (zaag).
Kwelder:	begroeide buitendijkse landaanwas, die niet meer onderloopt.
Kwelwater:	ondergrondse waterstroom van hoger gelegen gebied naar lager gelegen gebied
Notssloot:	toegangssloot of nutsloot
Oer:	oorspronkelijke, oudste
Polder:	omdijkt stuk land, waarbinnen de waterstand geregeld kan worden
Poldermolen:	windmolen, die een teveel aan water uit laag gebied opmaalt naar hoger gelegen water, voorloper van het gemaal
Tol:	soort belasting voor de aanleg en onderhoud van een weg

Deze route is ontwikkeld en uitgegeven door de Stichting OER-IJ in het kader van educatie voor het basisonderwijs, mede mogelijk gemaakt door Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Provincie Noord-Holland en Gemeente Uitgeest.

Met medewerking van:
Historische Vereniging
Oud Uitgeest,
www.ouduitgeest.nl

Kaart: Gerard Hogervorst.

Oer-IJ Werkgroep Educatie
www.oerij.eu

Uitgave: 2020

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

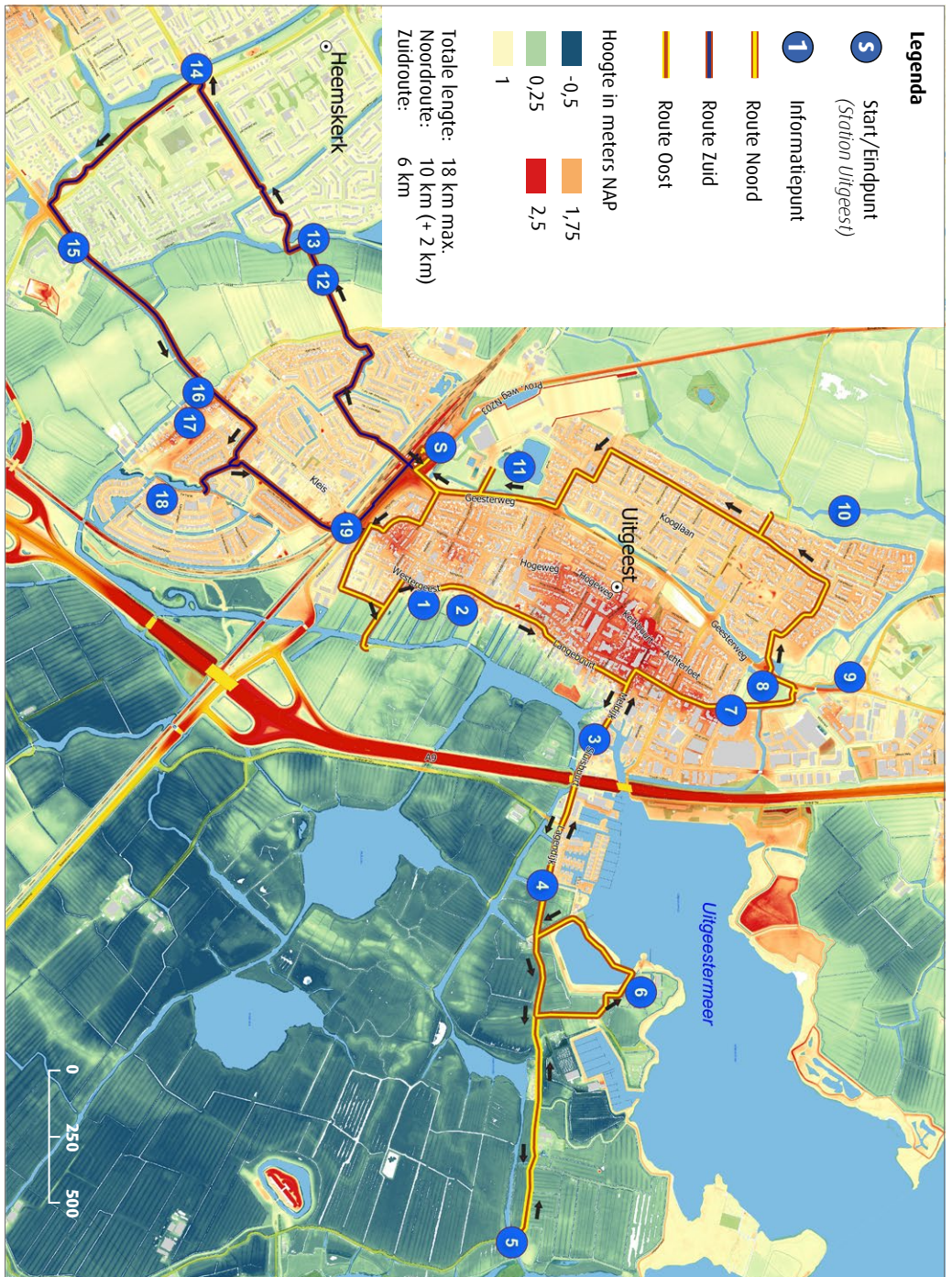
Gemeente Uitgeest

Provincie
Noord-Holland

*Deze route is geproduceerd
op 100% gerecycled papier.*

Totale lengte: 18 km max. Noordroute: 10 km (+ 2 km) Zuidroute: 6 km. Start + eind: Station Uitgeest